

25 jaar Artemis: op weg naar de meest duurzame gewasbescherming ter wereld

Doriet Willemen

Redactie Gewasbescherming
KNPV

In het allereerste nummer van Gewasbescherming – 50 jaar geleden – stond een overzicht ‘Nieuw toegelaten bestrijdingsmiddelen’. Een dergelijke lijst, met daarop ongeveer 50 (chemische) middelen, was destijds in ieder nummer van Gewasbescherming vaste prik. En dat dus 6x per jaar. Jarenlang. Tegenwoordig wordt de ‘medicijnkast’ juist steeds leger en overal worden toekomstvisies en beleidsnota’s opgesteld voor een duurzamere gewasbescherming. Maar hoe gaan we dat voor elkaar krijgen? Deze vraag vormde de rode draad tijdens het symposium ter ere van de 25^e verjaardag van Artemis, de belangenvereniging van producenten en distributeurs van biocontrol, bestuivers en biostimulanten.

Wat is er veranderd?

De voorzitter van Artemis, Bart Sosef, vertelt dat de vereniging in de jaren '90 opgericht werd met als doel kennisuitwisseling over nuttige insecten. Na 25 jaar is er veel veranderd: ‘Het aantal aangesloten leden is gegroeid en het speelveld is verbreed. Naast insecten zijn er nu ook andere natuurlijke vijanden en biostimulanten op de markt. Bovendien breiden de toepassingen zich tegenwoordig uit over meerdere sectoren (buitenteelt) terwijl eerder de focus lag op de glastuinbouw. Ook de systeembenadering van nu is nieuw. Waar vroeger gezocht werd naar één specifieke oplossing voor een probleem, wordt nu naar een systeemoplossing gekeken. En niet te vergeten, ook de publieke opinie en de communicatie met de samenleving heeft de afgelopen 25 jaar een verandering ondergaan.’ Dit alles vraagt om een actievere rol van de vereniging en daarom heeft Artemis dit voorjaar een directie aangesteld en werkgroepen opgericht die zich gaan toeleggen op drie strategische doelen:

1. Kennis, producten en bewustwording
2. Communicatie en profilering
3. Wet- en regelgeving

Wat is hetzelfde gebleven?

Er is in de loop van de tijd heel wat veranderd maar er spelen ook nog steeds dezelfde thema's als in de beginjaren van Artemis. Piet Boonekamp, directeur van Artemis, haalt een aantal zaken aan: ‘Hoewel er steeds meer veelbelovende biocontrol

Voorzitter van Artemis, Bart Sosef.

producten zijn, vallen ze nog steeds onder dezelfde trage EU-1107/2009 gewasbeschermingstoelating. Dat de regelgeving te complex en te langdurig is, werd al in 1998 geconstateerd, waarna *fast track* werd toegezegd door de EU. Helaas is dit er tot op de dag van vandaag nog steeds niet!

Ook de regelgeving rondom biostimulanten zou beter kunnen volgens Boonekamp: ‘We zijn blij dat er nu in ieder geval iets geregeld is door biostimulanten te laten vallen onder de nieuwe mestwetgeving, maar dit lost niet alles op. Biostimulanten hebben namelijk een tweezijdige werking en zitten tussen groeibevordering en gewasbescherming in.’

Partners

Een rondje langs vertegenwoordigers van andere betrokken partijen leert dat eigenlijk iedereen de visie van Artemis (zie kader) onderschrijft. Martijn Weijtens (LNV) ziet grote overeenkomsten met de eigen Toekomstvisie. En zowel Gea Bouwman (Plantum), Joris Baecke (LTO), Gerard van den Anker (NFO), Peter Smits (KAVB) als Helma Verberkt (Glastuinbouw) delen de visie van Artemis. Ook de panelleden voor het aansluitende

debat, Herman van Bekkem (Greenpeace), Maritza van Assen (Nefyto), Hans de Groene (Vewin, vereniging drinkwaterbedrijven), Rob Wessels (Bakker Barendrecht), André Groot Nibbelink (Agrodis) en Willem Jan de Kogel (Wetenschap/WUR) kunnen zich erin vinden. Maar ondanks deze overeenstemming, worden er vanuit verschillende hoeken nog wel enige kanttekeningen geplaatst. Een veel gehoorde bedenking is of het doel realistisch is. Zijn weerbare teeltsystemen haalbaar in 2030 of is dat te snel?

Mindset

Weerbare teeltsystemen zijn er nog niet. 'Er gebeurt wel veel onderzoek op dit gebied', zegt De Kogel, 'en er lopen ook onderzoeken om weerbare teeltsystemen in praktijksituaties te testen'. 'Laat aan telers en adviseurs zien dat systemen werken; dat geeft vertrouwen' stelt Van den Anker. In de tussentijd – zo pleiten met name de telersorganisaties – blijven chemische middelen nodig. Zo niet, dan zal het ten koste van de kwaliteit gaan, klinkt de waarschuwing. 'Dilemma's van telers worden onderschat', vindt Baecke verder. 'Het is belangrijk je te houden aan gemaakte afspraken en je niet te laten leiden door de waan van de dag' voegt Van den Anker hieraan toe. Smits is van mening dat de Nederlander best wat meer mag betalen voor zijn eten en bloemen. Dit laatste wordt tijdens het debat door meerdere partijen beaamt. Men is het erover eens dat de boer niet in zijn eentje moet opdraaien voor extra kosten en investeringen. Dit vraagt dan wel om een verandering van mindset, ook bij de consument. Volgens Wessels zijn er zeker mogelijkheden in de keten en bij de retail. En volgens sommigen

Missie Artemis

Artemis wil door verandering van mindset de voorwaarden creëren voor vergroting van de markt van biologische oplossingen, in binnen- en buitenteelten.

Visie 2030 Artemis

Voor Artemis is de omslag naar weerbare plant- en teeltsystemen in de land- en tuinbouw met biologie als basis essentieel om te voldoen aan maatschappelijke wensen ten aanzien van verduurzaming.

Directeur van Artemis, Piet Boonekamp.

biedt weerbaar telen juist ook kansen bij de export: 'Dit is goed te verkopen'. Verder is volgens velen aanpassing van de wet- en regelgeving nodig, ook op fytosanitair gebied, om de doelen te kunnen laten slagen. Weijters geeft aan dat er vanuit het ministerie gewerkt wordt om toelating van moderne veredelings technieken zoals CRISPR-Cas op de Europese agenda te zetten. Van Bekkem is hier geen voorstander van, maar voor veel aanwezigen kan dit niet snel genoeg geregeld zijn, hoewel de verwachtingen niet bij iedereen even hoog gespannen zijn over de termijn waarop dit gaat gebeuren in Brussel.

Naar een duurzame gewasbescherming

Bij de afsluiting concluderen Boonekamp en Sosef, dat er alles bij elkaar meer raakvlakken dan verschillen zijn tussen betrokkenen: 'Artemis wil samen aan de slag om de meest duurzame gewasbescherming ter wereld te realiseren! Hierbij moeten we kijken naar wat we nu al kunnen en praktijkonderzoek doen naar wat nog meer kan. Noodzakelijk om het doel in 2030 te bereiken is de toelating van CRISPR-Cas om bestaande gewassen weerbaarder te maken en eindelijk de al lang beloofde versnelling realiseren van de toelating van biologische middelen. Het weerbare systeem is er nog niet, maar er wordt aan gewerkt. En – misschien opvallend vanuit Artemis – houd nog even wat chemische middelen in de kast want de telers kunnen nog niet zonder, en ze moeten enthousiast blijven om de transitie in 2030 te gaan uitvoeren!'